

## Tema 9: Utjelovljenje

To što je Bog Sin, Druga Osoba Svetog Trojstva, poprimio ljudsku prirodu djelo je sve tri božanske Osobe. Utjelovljenje je Utjelovljenje Boga Sina, ne Oca niti Duha Svetoga. Unatoč tomu, Utjelovljenje je djelo cijelog Trojstva.

23.12.2012.

### *Prethodne teme*

**1. Djelo Utjelovljenja** To što je Bog Sin, Druga Osoba Svetog Trojstva, poprimio ljudsku prirodu djelo je sve

tri božanske Osobe. Utjelovljenje je Utjelovljenje Boga Sina, ne Oca niti Duha Svetoga. Unatoč tomu, Utjelovljenje je djelo cijelog Trojstva. Stoga se u Svetom Pismu ponekad pripisuje Bogu Ocu (*Heb 10:5, Gal 4:4*), Sinu (*Fil 2:7*) ili Duhu Svetom (*Lk 1:35, Mt 1:20*). Time se ističe da je djelo Utjelovljenja jedan čin, zajednički trima božanskim Osobama. Sv. Augustin objasnio je da je „činjenica kako je Marija začela i rodila dijete djelo Trojstva jer su djela Trojstva nerazdvojiva“.[1] To je božansko djelo *ad extra*, učinci kojeg su izvan Boga, u stvorenjima, tako da su djelo triju Osoba zajedno jer je božansko Biće, koje je sama Božja beskonačna snaga, jedno i jedinstveno (vidi *Katekizam Katoličke Crkve*, ubuduće *KKK*, 258).

Utjelovljenje Riječi ne utječe na Božju slobodu jer je Bog mogao odlučiti da se Riječ nije trebala utjeloviti ili da se treba utjeloviti druga božanska

Osoba. Međutim, reći da je Bog neograničeno slobodan ne znači da su Njegove odluke proizvoljne niti to poriče ljubav kao razlog Njegovih djela. Upravo zbog toga teolozi traže „odgovarajuće razloge“ koji se mogu nazrijeti u Božjim različitim odlukama kao što je prikazano u postojećem uređenju spasenja. Čineći tako oni samo žele naglasiti veliku mudrost i tajnu dosljednost u svakom Božjem djelu, a ne nikakvu potrebu s Božje strane.

## **2. Djevica Marija, Majka Božja**

Djevica Marija bila je predodređena da bude Majka Božja od vječnosti, na način Utjelovljenja Riječi. „U otajstvu o Kristu ona je *prisutna* čak i „prije stvaranja svijeta“ kao ona koju je Otac „izabrao“ *za majku* svoga Sina u Utjelovljenju. Štoviše, zajedno s Ocem, Sin ju je izabrao, povjerivši je vječno Duhu svetosti.“<sup>[2]</sup> Božji izbor poštuje Marijinu slobodu, jer „je Otac

milosrđa želio da Utjelovljenju prethodi pristanak predodređene majke, tako da, isto kao što je žena dijelom bila uzrok smrti, tako žena treba doprinijeti životu (LG 56; vidi 61)“ (KKK, 488). Zbog toga, od najranijih vremena, crkveni oci vidjeli su Mariju kao novu Evu.

„Kako bi postala Majka Spasitelja, Mariju „je Bog obogatio darovima prikladnim za takvu ulogu“ (LG 56)“ (KKK, 490). Arkandeo Gabrijel pozdravio ju je u trenutku Blagovijesti s „milosti puna“ (*Lk 1:28*) prije nego što je Riječ utjelovljena. Kroz Božje darove i njezin odgovor, Marija je već bila puna milosti. Milost koju je Marija primila učinila ju je ugodnom Bogu i pripremila ju da bude djevičanska Majka Spasitelja. Potpuno obuzeta milošću Božjom mogla je dobrovoljno prihvatiti svoj poziv (vidi KKK, 490). „Pristajući na Božju riječ, Marija postaje Isusova Majka. Prihvaćajući

cijelim srcem božansku volju za spasenje, bez i jednog grijeha koji bi ju ograničavao, u potpunosti se dala osobi i djelu Sina; to je učinila kako bi s Njim i Njemu pokorna, milošću Božjom, služila tajni spasenja (vidi LG 56)“ ) (KKK, 494). „Očevi Uskrsne tradicije zovu Majku Božju „Presveta“ (*Panagia*) i slave ju kao „slobodnu od svake mrlje grijeha, kao da je stvorena od Duha Svetoga i oblikovana kao novo biće“ (LG 56). Milošću Božjom Marija je ostala slobodna od svih osobnih grijeha tijekom cijelog života“ (KKK, 493).

Marija je bila spašena od trenutka svog začeća. „To priznaje dogma o Bezgrešnom Začeću, kako je papa Pio IX objavio 1854: „blagoslovljena je bila Djevica Marija od prvog trenutka svog začeća, posebnom milošću i čašću od Boga Svemogućega te krepošću vrlina Isusa Krista, Spasitelja ljudske rase, sačuvana od svih mrlja istočnoga grijeha“ (DS

2803)“ (KKC, 491). Bezgrešno Začće čini bezuvjetnu ljubav Bođu očitom jer je inicijativa za njega od Boga, i nije Marijina zasluga, već Kristova. Zaista, „veličanstvenost potpuno jedinstvene svetosti“ kojom je Marija „obogaćena od prvog trenutka svog začća“ (LG 56) dolazi k njoj u potpunosti od Krista: „spašena je na uzvišeniji način zaslugama svoga Sina“ (LG 53)“ (KKK, 492).

Marija je Majka Bođa: „Zapravo, Onaj kojeg je začela kao čovjeka po Duhu Svetom, koji je zaista postao njen Sin po mesu, nije bio nitko drugi nego Očev vječni Sin, Druga Osoba Svetog Trojstva. Stoga Crkva priznaje da je Marija zaista „Majka Bođa“ (*Theotokos*) (vidi DS 252)“ (KKK, 495). Ona nije začela božanstvo, već ljudsko tijelo Riječi, s kojim je njegoa racionalna duša, stvorena od Boga kao i sve druge, odmah ujedinjena, uzvisujući ljudsku

prirodu koja je istog trenutka obuhvaćena Riječju.

Marija je uvijek bila Djevica. Od najranijih vremena Crkva je to priznala u Vjerovanju i slavila ju u liturgiji „Marija...vječna Djevica“ (vidi LG 52) (KKK, 499; , 496-507). Ova vjera Crkve izražena je u pradavnom vjerovanju „Djevica prije poroda, tijekom poroda i poslije poroda“. Od početka „Crkva je priznala da je Isus začet u utrobi Djevice Marije samo snagom Duha Svetoga, potvrđujući također tjelesni aspekt ovog događaja; Isus je začet po Duhu Svetom „bez ljudskog sjemena“ (Lateran Council, 649; DS 503)“ (KKK, 496). Marija je bila djevica i tijekom poroda jer „Ga je rodila bez gubitka nevinosti, baš kao što Ga je i začela bez gubitka nevinosti...Isus je rođen iz djevičanske maternice čudesnim rođenjem“.[3] Zapravo „Kristovo rođenje „nije umanjilo djevičanski

integritet njegove majke već ga je posvetilo“ (LG 57)“ (KKK, 499). Marija je vječno ostala djevica i nakon poroda. Očevi Crkve, u svojim objašnjenjima evanđelja te u odgovorima na neke prigovore, uvijek su potvrđivali ovu činjenicu, što pokazuje njezinu potpunu dostupnost i potpunu posvećenost Božjem planu spasenja. Sv. Vasilije je ovo sažeo riječima: „oni koji vole Boga neće čuti da je Majka Božja prestala biti djevica u bilo kojem trenutku života“.[4]

Marija je uznesena na Nebo.

„Neoskvrnuta Djevica, očuvana od svih mrlja istočnog grijeha, uznesena i je tijelom i dušom u nebesku slavu kada je njezin zemaljski život završio te ju je Gospodin uzvisio kao Kraljicu svih stvari, kako bi bila dostojnija svog Sina, Gospodara gospodara i pobjednika grijeha i smrti.“[5]

Uzvišenje Blažene Djevice je predviđanje uskrsnuća drugih

kršćana (vidi KKK, 966). Marijin kraljevski status bazira se na njenom božanskom majčinstvu i njenoj povezanosti s djelom spasenja.[6] 1. studenog 1954. Pio XII ustanovio je blagdan Blažene Djevice Marije Kraljice.[7]

Marija je Majka Spasitelja. Zbog toga njezino božansko majčinstvo uključuje njezinu suradnju u spasenju ljudske rase: „Tako je Adamova kćer, Marija, pristajući na riječ Božju, postala Isusova Majka. Neometena grijehom i predajući se cijelim srcem Božjoj volji za spasenjem, potpuno se posvetila, kao službenica Gospodina, osobi i djelu svoga Sina, pod i s njim, služeći tajni spasenja, milošću Boga Svemogućega. Stoga Očevi ispravno vide Mariju ne samo kao pasivno angažiranu od Boga, već i kao onu koja dobrovoljno sudjeluje u djelu čovjekova spasenja kroz vjeru i pokornost.“[8]

Ova suradnja također se manifestira u njezinom duhovnom majčinstvu. Marija, nova Eva, prava je majka ljudi po milosti jer surađuje u rađanju vjernih životu milosti i u njihovom duhovnom razvoju: Marija „je na veoma poseban način svojom pokornošću, vjerom, nadom i strastvenim milosrđem sudjelovala u Spasiteljevom djelu vraćanja nadnaravnog života dušama. Zbog toga je ona naša majka po milosti“<sup>[9]</sup> (vidi KKK, 968). Marija je i posrednica; njezino majčinsko posredovanje, uvijek podređeno Kristovom posredovanju, počelo je njezinom odlukom pri Bogojavljenju i nastavlja se na Nebu: „Kad je uznesena na Nebo, nije ostavila po strani službu spasenja, već nam sa svojim brojnim zagovorima nastavlja donositi darove vječnog spasenja... Stoga se Blagoslovljena Djevica zaziva u Crkvi imenima Zagovornica, Pomoćnica, Dobročiniteljica i Posrednica“<sup>[10]</sup> (vidi KKK, 969).

Marija je simbol i uzor Crkve:  
„Djevica Marija je Crkvin uzor vjere i  
milosrđa. „Prema tome, ona je  
istaknuta i potpuno jedinstvena  
članica Crkve“ (LG 53); zaista, ona je  
„uzorna realizacija“ Crkve (LG  
63)“ (KKK, 967). 21. studenog 1964.  
Pavao VI svečano je proglasio Mariju  
Majkom Crkve kako bi istaknuo  
majčinsku ulogu koju Blažena  
Djevica ispunjava prema kršćanima.  
[11]

Uzimajući u obzir sve navedeno,  
možemo razumjeti zašto je Crkvina  
odanost Blaženoj Djevici Mariji  
važan dio kršćanskog štovanja Boga.  
[12] „Crkva s pravom poštuje  
„Blaženu Djevicu posebnom  
odanošću. Od pradavnih vremena  
Blažena Djevica čašćena je imenom  
Majka Božja, čijoj zaštiti vjernici lete  
u opasnosti i potrebi...Ova jako  
osobita odanost...u suštini se  
razlikuje od obožavanja Utjelovljene  
Riječi te Oca i Duha Svetoga te jako

potiče to obožavanje.“[13] Liturgijski blagdani posvećeni Majci Božjoj (vidi SC 103) i marijanske molitve kao npr. Krunica izražavaju ovu odanost Djevici Mariji“ (KKK, 971).

### **3. Osobe i Proročanstva Utjelovljenja Kristova**

Prijašnji članak govorio je o tome kako, nakon grijeha naših prvih roditelja, Adama i Eve, Bog nije napustio ljudsku rasu, već nam je obećao Spasitelja (vidi *Post* 3:15; KKK, 410).

Nakon istočnog grijeha i obećanja Spasitelja, sam Bog je ponovno preuzeo inicijativu i utemeljio Savez s ljudima; s Noom poslije poplave (vidi *Post* 9-10) i nakon toga, prije svega, s Abrahamom (vidi *Post* 15-17), kojima je obećao mnogo potomaka koje će učiniti velikim ljudima, dajući im novu zemlju, i po kojima će, jednog dana, sve nacije biti blagoslovljene. Savez je kasnije

obnovljen s Izakom (vidi *Post* 26: 2-5) i s Jakovom (vidi *Post* 28: 12-15; 35: 9-12). U Starom Zavjetu Savez je dosegao najveće značenje s Mojsijem (vidi *Izl* 6: 2-8; *Izl* 19-34).

Važan trenutak u povijesti veze između Boga i izraelskog naroda bilo je Natanovo proročanstvo (vidi *2 Sam* 7: 7-15), koje je najavilo da će Mesija biti Davidov potomak i da će vladati svim narodima, a ne samo izraelskim. Drugi proročanski tekstovi pišu da će se roditi u Betlehemu (vidi *Mih* 5:1), da će biti od sjemena Davidova (vidi *Iz* 11:1; *Jer* 23:5); da će dobiti ime Emanuel, tj. Bog s nama (vidi *Iz* 7:14); da će ga zvati „Moćni Bog, Vječni Otac, Princ Mira“ (*Iz* 9:5), itd. Osim tekstova koji opisuju Mesiju kao kralja i Davidova potomka, postoje i drugi koji prorokuju Mesijevu misiju otkupljenja, nazivajući ga Sluga Božji, čovjek patnji, koji će donijeti mir i pomiriti nas u jednom tijelu

(vidi *Ef* 2: 14-18; *Iz* 42: 1-7; 49: 1-9; 50: 4-9; 52: 13 – 53: 12). U ovom kontekstu važan je tekst *Dan* 7: 13-14, o Sinu čovječjem, koji tajanstveno, kroz poniznost i poniženje, nadilazi ljudsko stanje i obnavlja mesijansko kraljevstvo u njegovoj konačnoj i trajnoj fazi (vidi KKK, 440).

Glavni „simboli“ ili osobe Spasitelja u Starom Zavjetu su nevini Abel, veliki svećenik Melkisedek, Izakova žrtva, Josip kojeg su braća prodala, uskrsno janje, brončana zmija koju je Mojsije podigao u pustinji te prorok Jona.

#### **4. Kristova imena**

Kroz stoljeća teolozi i duhovni autori davali su Kristu mnoga imena i nazive. Neki su preuzeti iz Starog Zavjeta, a neki iz Novog. Neke je sam Isus koristio ili prihvaćao; druga mu je pripisivala Crkva kroz stoljeća. Glavna i najčešće korištena imena su:

**Isus** (vidi KKK, 430-435), što na hebrejskom znači „Bog spašava“. „Prilikom Blagovijesti, Anđeo Gabrijel dao Mu je ime Isus, koje označava i Njegov identitet i misiju“ (KKK, 430), to jest, On je Sin Božji koji je postao čovjekom kako bi spasio „svoj narod od grijeha“ (*Mt* 1:21). Ime Isus „označava da je samo ime Božje prisutno u osobi Njegova Sina (vidi *Dj* 5:41, 3 *Jn* 7), koji je postao čovjekom radi univerzalnog i definitivnog spasenja od grijeha. Samo božansko ime donosi spasenje (vidi *Jn* 3:18; *Dj* 2:21) i odsada svi mogu zazivati Njegovo ime jer se Isus ujedinio sa svim ljudima kroz svoje Utjelovljenje“ (KKK, 432). „Isusovo ime je u srcu kršćanske molitve“ (vidi KKK, 435).

**Krist** (vidi KKK, 436-440), ime koje dolazi iz grčkog prijevoda hebrejskog termina „Mesija“, što znači „pomazan“. To ime postalo je prikladno za Isusa „jer je savršeno

ispunio božansku misiju koju „Krist“ označava. Naime, u Izraelu oni koji su posvećeni Bogu u misiji koju je on dao bili su pomazani u Njegovu imenu“ (KKK, 436). To je bio slučaj sa svećenicima, kraljevima i, izuzetno, prorocima. Još i više bi se to odnosilo na Mesiju koga će Bog poslati da zauvijek obnovi Njegovo kraljevstvo. Isus je ispunio mesijsku nadu Izraela u Njegovoj trostrukoj funkciji kao svećenik, prorok i kralj (vidi *ibid.*). „Isus je prihvatio naziv Mesije koji mu i pripada (vidi *Jn* 4:25-26; 11:27), iako s rezervom jer su ga neki Njegovi suvremenici smatrali previše ljudskim (vidi *Mt* 22:41-46), zapravo političkim (vidi *Jn* 6:15; *Lk* 24:21)“ (KKK, 439).

Isus Krist je **Jedini Sin Božji** (vidi KKK, 441-445). Isusov odnos prema Ocu nije primljen kao naš odnos prema ocu, već je to prirodno sinovstvo Boga, to jest „jedinствен i vječan odnos Isusa Krista prema

Bogu, Njegovu Ocu: On je jedini Očev Sin (vidi *Jn* 1:14, 18; 3:16, 18); On sam je Bog (vidi *Jn* 1:1). Kako bi bio kršćanin, vjernik mora vjerovati da je Isus Krist Sin Božji (vidi *Dj* 8:37, 1 *Jn* 2:23)“ (KKK, 454). Evanđelja „kažu da tijekom dva važna trenutka, Krštenja i Preobraženja Krista, Očev glas naziva Isusa svojim „ljubljenim Sinom“ (*Mt* 3:17; 17:5). Isus sebe naziva „jedini Sin Božji“ (*Jn* 3:16) i tim nazivom potvrđuje svoje vječno prijašnje postojanje“ (KKK, 444).

**Gospodin** (vidi KKK, 446-451): „U grčkim prijevodima Starog Zavjeta, neizrecivo hebrejsko ime YHWF, kojim se Bog prikazao Mojsiju (vidi *Iz* 3:14), prevedeno je kao *Kyrios*, „Gospod“. Od tada *Gospodin* postaje uobičajenije ime kojim se označuje božanstvo Izraelova Boga. Novi Zavjet koristi ovo puno značenje naziva „Gospod“ i za Oca i – što je novo – za Isusa, koji je time prepoznat kao sam Bog (vidi 1 *Kor*

2:8)“ (KKK, 446). Pripisujući Isusu božanski naziv Gospodin, „prva ispovijest vjere Crkve potvrđuju od početka (*Dj* 2:34-36) da snaga, čast i slava koji pripadaju Bogu Ocu pripadaju i Isusu (vidi *Rim* 9:5; *Tit* 2:13, *Rev* 5:13) jer „je On bio u obliku Boga“ (*Fil* 2:6) i Otac je pokazao nezavisnost Isusa uzdižući Ga iz mrtvih u Njegovu slavu (vidi *Rom* 10:9; *1 Kor* 12:3; *Fil* 2:11)“ (KKK, 449). „Kršćanska molitva, i liturgijska i osobna, karakterizirana je nazivom „Gospodin““ (vidi KKK, 451).

## **5. Krist je jedini savršeni Posrednik između Boga i ljudi. On je Učitelj, Svećenik i Kralj**

„Isus Krist je pravi Bog i pravi čovjek, u jedinstvu svoje božanske osobe; zbog toga je On jedan jedini posrednik između Boga i čovjeka“ (KKK, 480). U Novom Zavjetu najdubokoumniji izraz Kristova posredništva može se naći u

Prvoj poslanici Timoteju: *jedan je Bog i jedan je posrednik između Boga i ljudi, čovjek Isus Krist, koji je svoj život položio kao otkupninu za sve čovječanstvo* (1 Tim 2:5). Ove riječi predstavljaju Posrednika i Njegovo djelovanje. U poslanici Hebrejima Krist je predstavljen kao posrednik Novog Zavjeta (vidi *Heb 8:6; 9:15; 12:24*). Isus Krist je posrednik jer je savršen Bog i savršen čovjek, ali on je posrednik u i kroz svoju ljudsku prirodu. Ovi tekstovi Novog Zavjeta prikazuju Krista kao proroka i onoga koji otkriva istinu, kao vrhovnog svećenika i kao Gospodina cijelog svijeta. To nisu tri različite službe već tri različita aspekta spasiteljske funkcije jednog posrednika.

Krist je prorok koji je najavljen u Deuteriji (18: 18). Ljudi su Isusa smatrali prorokom (vidi *Mt 16: 14; Mk 6: 14-16; Lk 24: 19*). Početak Poslanice Hebrejima to jasno ističe. Ali Krist je više od proroka: On je

Učitelj, to jest, onaj koji uči vlastitim autoritetom, autoritetom nepoznatim do tada, što je iznenadilo one koji su ga slušali. Glavna značajka Isusovih učenja zasniva se na činjenici da je on Bog i čovjek. Isus ne samo da uči istinu, On jest Istina, napravljena vidljivom u mesu. Krist, vječna Riječ Oca, „je Očeva jedna, savršena i nenadmašiva Riječ. U Njemu je On sve rekao; neće biti druge riječi osim ove“ (KKK, 65). Kristovo učenje je i definitivno u smislu da je njime Božja Objava ljudima u povijesti konačno ispunjena.

Krist je svećenik. Posredništvo Isusa Krista je svećeničko posredništvo. U Poslanici Hebrejima, u kojoj je glavna tema Kristovo svećeništvo, Isus Krist je predstavljen kao Vrhovni Svećenik Novog Zavjeta, „vrhovni svećenik nakon Melkisedekova reda“ (*Heb* 5: 10); „svet, nedužan, neokaljan“ (*Heb* 7: 26), koji je „jednom žrtvom usavršio za sva vremena one koji su

sveti“ (*Heb* 10: 14), to jest, jedinstvenom žrtvom križa“ (KKK, 1544). Na isti način kako je Kristova žrtva – Njegova smrt na Križu – jedinstvena zbog jedinstva koje postoji između svećenika i žrtve (neograničene vrijednosti), tako je i Njegovo svećenstvo jedinstveno. On je jedna žrtva i jedan svećenik. Žrtve Starog Zavjeta bile su simbol Kristove žrtve i dobile su svoju vrijednost upravo stoga što su bile orijentirane prema Kristu. U Kristovom svećenstvu, vječnom svećenstvu, sudjeluje svećenstvo svećenika i svećenstvo vjernih, koji niti dodaju niti oduzimaju nešto Kristovom svećenstvu (vidi KKK, 1544-1547).

Krist je Kralj. On je Kralj ne samo kao Bog, već i kao čovjek. Kristova nezavisnost je osnovni aspekt Njegovog spasilačkog posredovanja. Krist spašava jer ima snažnu moć da to učini. Vjera Crkve potvrđuje Kristov kraljevski položaj i priznaje u

Vjeronanju da „Njegovu Kraljevstvu neće biti kraja“, ponavljajući tako ono što je arhanđeo Gabriel rekao Mariji (vidi *Lk* 1: 32-33). Kristovo kraljevsko dostojanstvo već je bilo najavljeno u Starom Zavjetu (vidi *Ps* 2: 6; *Iz* 7: 6; 11: 1-9; *Dan* 7: 14).

Međutim, Krist nije puno pričao o svom kraljevskom položaju jer je među Židovima Njegovog doba svjetska koncepcija mesijskog Kraljevstva bila jako raširena. On je to, zaista, i priznao u osobito važnom trenutku, kada je odgovorio na Pilatovo pitanje: *Ti kažeš da sam ja kralj* (*Jn* 18: 37). Kristov kraljevski status nije metaforičan, već stvaran, te uključuje moć da donosi zakone i da sudi. To je kraljevski status baziran na činjenici da je on utjelovljena Riječ i naš Spasitelj.[14]

Njegovo kraljevstvo je duhovno i vječno. To je kraljevstvo svetosti i pravde, ljubavi, istine i mira.[15]

Krist primjenjuje svoj kraljevski status privlačeći sve ljude k sebi kroz

svoju smrt i uskrsnuće (vidi *Jn* 12: 32). Krist, Kralj i Gospod svemira postao je sluga sviju, nije „došao da bi bio služen, već da služi i da da svoj život kao otkupninu za mnoge živote (*Mt* 20: 28)“ (KKK, 786). Svi vjerni „sudjeluju u ova tri Kristova zadatka i snose odgovornost za misiju i služenje koji iz njih proizlaze“ (KKK, 783).

**6. Cijeli Isusov život je iskupljiv** Što se tiče događaja u Kristovu životu, „Vjerovanje govori samo o tajnama Utjelovljenja (začeće i rođenje) i tajni Uskrsa (muka, raspinjanje, smrt, pokop, silazak u pakao, uskrsnuće i uzašašće). Ne govori o tajnama Isusova skrivena ili javnog života, ali članci vjere o Njegovu Utjelovljenju i Pashi bacaju svjetlo na *cijeli* Njegov zemaljski život“ (KKK, 512).

Cijeli Isusov život je iskupljiv i svako Njegovo ljudsko djelo posjeduje uzvišenu vrijednost spasenja. Čak i u

najjednostavnijim i najmanje važnim Isusovim djelima postoji snažno vršenje Njegovog posredovanja između Boga i ljudi jer su to sve djela utjelovljene Riječi. Sveti Josemaria shvatio je ovo učenje s posebnom dubinom. Učio je ljude da pretvore sve staze na Zemlji u božanske staze svetosti: „Kada punina vremena dođe da ispuni tu misiju...dijete je rođeno u Betlehemu. On je taj koji će iskupiti svijet. Ali prije nego progovori on voli djelima. On ne djeluje pomoću magične formule jer zna da spasenje koje On nudi mora proći kroz ljudska srca. Što prvo čini? Smije se i plače i spava, kao bespomoćna beba, iako je utjelovljeni Bog. On to čini kako bi se mi mogli zaljubiti u njega, kako bi mogli naučiti uzeti ga u svoje naručje.“[16]

Godine Kristova skrivena života nisu samo priprema za Njegovu javnu službu, već su to zaista djela iskupljenja, usmjerena ispunjenju

Pashalnog otajstva. Činjenica da je Isus dijelio uvjete života većine ljudi tijekom većine svog života ima veliku teološku važnost: Njegov svakodnevni obiteljski život i posao u Nazaretu. Nazaret je stoga lekcija iz obiteljskog života i iz posla.[17] Krist također izvršava naše spasenje tijekom mnogih godina posla u svom skrivenom životu. Stoga je svakodnevnom poslu kršćana i milijuna muškaraca i žena dobre volje dao božansku značajnost u povijesti spasenja: „Činjenica da je Isus odrastao i živio isto kao i mi pokazuje nam da ljudsko postojanje i sve uobičajene aktivnosti ljudi imaju božansko značenje.“[18]

José Antonio Riestra

**Osnovna literatura:** *Katekizam Katoličke Crkve*, 484-570, 720-726 i 963-975

Benedict XVI, Joseph Ratzinger, *Jesus of Nazareth*, Bloomsbury, London, 2007.

**Preporučena literatura:** J. L.

Bastero, *Mary, Mother of the Redeemer: A Mariology Textbook*, Four Courts Press, 2006.

F. Ocáriz, L. F. Mateo Seco and J. A. Riestra, *The Mystery of Jesus Christ: A Christology and Soteriology Textbook*, trans. Michael Adams and James Gavigan. Portland, OR: Four Courts Press, 1994.

[1] St. Augustine, *De Trinitate*, 2, 5, 9; cf. Lateran Council IV: DS 801

[2] John Paul II, Enc. *Redemptoris Mater*, 25 March 1987, 8; cf. Pius IX, Bull *Ineffabilis Deus*; Pius XII, Bull *Munificentissimus Deus*, AAS 42 (1950) 9768; Paul VI, Apost. Exhort.

*Marialis Cultus*, 25; CIC, 488

[3] St. Leo the Great, Ep. *Lectis Dilectionis Tuae*, DS 291-294

[4] St. Basil, *In Christi Generationem*, 5

[5] Vatican Council II, Const. *Lumen Gentium*, 59; cf. the proclamation of the dogma of the

Assumption of the Blessed Virgin Mary by Pope Pius XII in 1950; DS 3903

[6] Cf. Pius XII, Enc. *Ad Coeli Reginam*, 11 October 1954; AAS 46 (1954) 625-640

[7] Cf. AAS 46 (1954) 662-666

[8] Vatican Council II, Const. *Lumen Gentium*, 56

[9] *Ibid.*, 61

[10] *Ibid.*, 62

[11] Cf. AAS 56 (1964) 1015-1016

[12] Cf. Paul VI, Exhort. *Marialis Cultus*, 56

[13] Vatican Council II, Const. *Lumen Gentium*, 66

[14] Cf. Pius XI, Enc. *Quas Primas*, 11 November 1925, AS 17 (195) 599

[15] Cf. Roman Missal, Preface of the Mass of Christ the King

[16] St. Josemaria, *Christ is Passing By*, 36

[17] Cf. Paul VI, *Speech in Nazareth*, 5 January 1964: *Insegnamenti di Paolo VI* 2 (1964) 25

[18] St. Josemaria, *Christ is Passing By*, 14

.....

hr-hr/article/tema-9-utjelovljenje/  
(1.04.2026.)